

ЛЮДИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ: КУЛЬТУРА І ПОВСЯКДЕННІСТЬ

Ми живемо у час динамічних змін, що відбуваються дуже бурхливо та під впливом низки тенденцій. Зміни клімату, забруднення атмосфери, скорочення ресурсних запасів планети негативно впливають на особистість та її духовність. Суттєвою причиною загрози соціальних катастроф та вибухів є протиріччя між особистістю і суспільством. В більшості випадків поглиблення цих негативних явищ призводить до тероризму, виникненню військових конфліктів, переосмислення ціннісних орієнтацій. Розвиваючись, сучасна українська культура, актуалізує проблеми художньо-культурного життя регіонів, міст, сіл та їх культурно-творчої ролі.

Проблеми гіперурбанізації несуть у собі загрозу «хаотизації культури» [1, с. 156]. Збільшення великих міст пов'язане з втрачанням ними культурної місії. Подолання соціальних протиріч має бути направлене на повернення національних мистецьких цінностей.

Художнє життя залежить від системи суспільних відносин та «уявляється як соціально-художня комунікація, що утворює історично-конкретні ідеологічні та художньо-естетичні погляди, норми ідеали суспільства (етносу, нації) [2, с. 122].

Розвиток культури зумовлений особливостями сучасної історичної ситуації (у світовому та вітчизняному контексті). В новітньому суспільстві світові культури переплетені таким чином, що зберігають рівновагу культурної різнобарвності та багатоманітності.

Людина здатна розвинути національну самосвідомість за допомогою національної культури. Однак треба зазначити, що діалог світових культур сприяє розумінню особливостей національної культури.

Сучасна українська культура органічно пов'язана з традиціями національного культуру творення, що зумовлює тісний зв'язок з загальносвітовим історико-культурним процесом.

Особливого морально-етичного значення набуває термін «екологія традиційної культури», який означає необхідність збереження етнічного культурного середовища не лише в масштабах одного етносу, але й усіх народів.

У народних календарних обрядах відображено етнічне, соціальне, культурне життя народу на різних етапах розвитку. Вони були і є невід'ємною частиною культурного життя сільського і міського мешканця. Народні обряди пронизує ідея безперервності роду, забезпечення щастя, врожайності, добробуту, єдності людини з природою. Гуманістична ідея утвердження життя

є домінуючою в календарних зимових обрядах і саме тим обумовлений великий інтерес молоді до народних традицій, сміхової та розважальної культури.

Синтез принципів моралі, багатовікових традицій і духовного світу людини, його зв'язків з природою відображають свята. Віддзеркалюючи епоху, вони доносять до нас відомості про культурно-релігійне, політичне, історичне життя етносу. Свято виникає і існує у суспільному житті: «воно проходить в чітко ритуалізованих. Відповідаючи подій, концепції, уявленню, ідеї, з якими у суспільній свідомості пов'язується ця виділена фаза» [3, с. 51]. В святкуваннях, зазвичай, зайнята значна кількість людей, сумісно реалізуючи свої цілі, конкретні для даної події. Спираючись, на антропологічні дослідження, можна зробити висновки, що народні звичаї поступово трансформувались в традиційні святкування. В архаїчні часи представники релігійних культів ретельно стежили за вчасним проведенням свят, відзначання яких поступово набувало циклічних форм. В основі свята лежить цінність невтомної праці колективу чи особистості. Коли в колективі з'являється впевненість в необхідності виконання конкретних обов'язків стосовно існуючих культурних цінностей, яке виконує об'єднуючу, колективізуючу. Виховну та інші консолідуючі функції.

Феномен культури являє собою синтез святкової та повсякденної культури. В житті завдяки святу відбувається активізація культурних цінностей, характерних для конкретної етнічної групи людей на даному етапі їх історичного розвитку.

Завдяки унікальній можливості відновлення духовних цінностей свято здатне впродовж століть передавати їх наступним поколінням.

З давніх часів до наших днів саме в святкуваннях знайшли відображення культурні надбання людства, відносини між чоловіком і жінкою, традиційна календарна обрядовість та трансформаційні процеси, що відбувались в ній впродовж тисячоліть. Синтезуючи в собі сукупність традицій, пантоміму, елементи гри, ворожіння, сатиричні компоненти, матеріальну культуру, свято утворює неповторну атмосферу емоційного піднесення. Святковості, для його співучасників. Чим забезпечує суттєвий вплив на формування особистості. Для подальшого культурного розвитку суспільства необхідним є постійний зв'язок між характером святкової фази в культурі народу чи групи людей за загальним розвитком даного етносу. Свято, як художній феномен, завдяки своєму позитивному впливу на особистість, затверджує у людині найвищі культурні цінності, ідеї.

1. Українська художня культура. Навч. посібник для студентів вузів. За ред. І.Ф. Ляшенка – К.: Либідь, 1996. – 394 с.; 2. *Перов Ю.В.* Художественная культура общества как объект социологии искусства. – Л., Изд-во ЛГУ, 1980. – 188 с.; 3. *Жигульский Казимеж.* Праздник и культура. – М., Прогресс. – 1985. – 68 с.